

Uitvoeringsprogramma omgevingsvisie buitengebied.

Begin 2018 heeft de raad de omgevingsvisie buitengebied vastgesteld met als titel “kwaliteit en vitaliteit voorop”. Hierin is een stevig groene en duurzame ambitie opgenomen en veel voorgenomen activiteiten/maatregelen om ons waardevolle buitengebied vitaal te houden en kwalitatief te versterken. Het landschap is immers het Leusdense goud. De inhoud van de visie is het resultaat van een actieve samenwerking met veel betrokken partijen.

De omgevingsvisie is een dynamisch document en dus aan verandering onderhevig, geen visie die de komende 10 jaar niet zal veranderen. Hiermee kan worden ingespeeld op de dynamiek en het maatwerk dat de Omgevingswet (in wording) vraagt. Een eerste evaluatie en aanpassing van de omgevingsvisie wordt in 2020 verwacht.

Hoe is de omgevingsvisie omgezet naar een uitvoeringsprogramma?

Inbreng samenleving voor uitvoeringsprogramma.

De visie stelt dat het van belang is de samenwerking voort te zetten in de uitvoeringsfase. De omgevingsvisie is immers van ons allemaal en partijen hebben elkaar nodig om de vele activiteiten uit te voeren. Maar dit kan niet allemaal tegelijk en dus is fasering nodig.

Voor het maken van het uitvoeringsprogramma zouden krachtbijeenkomsten worden georganiseerd. Dit om samen met externe partijen (heel divers, van individuele burgers tot landgoedeigenaren, van belangenorganisaties tot overheidspartijen) te bekijken hoe concreet uitvoering kan worden gegeven aan de ambities en activiteiten uit de omgevingsvisie. Deze slag is gericht gepakt. Een flink aantal maatregelen/activiteiten uit dit programma vormt inmiddels onderdeel van CUP-opdrachten of wordt onderdeel van het omgevingsplan buitengebied in wording. Hiervoor heeft al communicatie met andere partijen plaatsgevonden of deze zal nog plaatsvinden. Een meer gerichte communicatie werkt beter dan bijeenkomsten voor meerdere thema's met grote groepen.

Een uitvoeringsprogramma op hoofdlijnen.

Voor het maken van het uitvoeringsprogramma is de omgevingsvisie buitengebied doorgenomen en zijn de maatregelen/activiteiten eruit gelicht. Deze zijn heel verschillend van aard. Omdat voor een flink aantal al werk wordt verzet is gezocht naar aansluiting bij lopende of in voorbereiding zijnde trajecten, waaronder bijvoorbeeld de uitvoering van de CUP-opdrachten en visies/activiteiten van andere partijen (zoals het uitvoeringsprogramma van de Regionale Ruimtelijke Visie). Dit om op een positieve manier gebruik te maken van wat er is en dubbelingen (in menskracht en geld) te voorkomen.

De vele activiteiten en maatregelen zijn teruggebracht naar dit uitvoeringsprogramma op hoofdlijnen waarbij de indeling van de omgevingsvisie is aangehouden. Elk onderdeel sluit af met een samenvattende tabel (overzicht activiteiten/maatregelen, wat gaan we daarvoor doen, wie, wanneer en aandacht voor kosten). Bij een aantal activiteiten is opgenomen dat moment van uitvoering in afstemming met betrokken partijen zal worden gezien. Deze afstemming zal in 2019/2020 plaatsvinden.

Voor de omgevingsvisie stedelijk gebied wordt ook een uitvoeringsprogramma gemaakt. De programma's voor het stedelijk en buitengebied zijn op elkaar afgestemd en worden in onderlinge afstemming uitgevoerd.

Wij zullen het gemeentebestuur (via rapportages over uitvoering CUP-opdrachten, raadsinformatiebrieven) berichten over de vorderingen bij de uitvoering van dit programma. Niet alleen de omgevingsvisie maar ook dit programma zal in de loop van de jaren aanpassingen ondergaan om in te spelen op geboekte vorderingen en nieuwe ontwikkelingen/opgaven (bijvoorbeeld op basis van aanpassingen in de omgevingsvisie en kansen).

Dekking kosten uitvoering.

Omdat veel maatregelen/activiteiten onderdeel zijn van de uitvoering van de CUP-opdrachten en het op te stellen omgevingsplan bestaat voor een belangrijk deel van dit uitvoeringsprogramma al dekking. De 10.000 Euro die voor het maken van dit programma is gereserveerd is niet aangesproken en wordt nu ingezet voor de uitvoering van het programma. Rekening houdend met de bestaande budgetten is er nu geen reden om extra geld te claimen voor dit uitvoeringsprogramma. Bij een aantal activiteiten staat "nader te bezien" t.a.v. de kosten, bij de uitvoering zal duidelijk worden of dit tot een extra financiële claim leidt.

Dit uitvoeringsprogramma omgevingsvisie bestaat uit de volgende onderdelen:

1. Strategische keuzes voor uitvoering omgevingsvisie uit het CUP 2018-2022.
2. Keuze voor uitnodigingsplanologie binnen op te stellen omgevingsplan buitengebied.
3. Duurzame economische dragers van een vitaal platteland.
4. Herkenbare cultuurlandschappen en ecologie.
5. Recreatieve kracht.
6. Gezond en duurzaam.
7. Gebiedsdelen buitengebied Leusden.

1. Strategische keuzes uit het College Uitvoeringsprogramma 2018-2022.

Na vaststelling van de omgevingsvisie buitengebied kwamen de gemeenteraadsverkiezingen en daarmee een nieuwe raad en college. Op basis van het Coalitieakkoord 2018-2022 wil de nieuwe coalitie graag voortvarend aan de slag met de omgevingsvisie. Hiervoor is het Coalitieakkoord vertaald naar het College Uitvoeringsprogramma 2018-2022 (CUP) waarin een aantal strategische keuzes voor de uitvoering is opgenomen. Dit zijn:

1. We kiezen voor een brede economische basis van ons platteland, die bijdraagt aan de kwaliteit en het beheer van onze groene kernkwaliteiten en een vitaal platteland. Dit betekent dat er niet alleen ruimte is voor agrarische activiteiten, maar ook voor recreatie, bedrijvigheid, wonen en energieopwekking zolang dit een bijdrage levert aan de kwaliteiten en vitaliteit van het buitengebied.
2. We zien een hoofdrol voor de grondgebonden veehouderij (melkrundveehouderij). Met de landbouw zoeken we een koers die toekomstbestendig en duurzaam is.
3. We kiezen voor een sterkere verbinding van stad en platteland en het vergroten van de maatschappelijke betrokkenheid bij het landschap.
4. Het watersysteem en landschap zijn sturend bij het realiseren of uitbreiden van functies (deze keuze heeft een relatie met de CUP-opdracht Nieuwe woningbouwlocaties).
5. We werken samen met bewoners, eigenaren en gebruikers om in te spelen op klimaatverandering en energietransitie (deze keuze heeft een relatie met de CUP-opdrachten Energieakkoord en Energietransitie).
6. We blijven ons inzetten voor natuur en ecologie en het versterken van het Groene Valleilint.

2. Keuze voor uitnodigingsplanologie binnen op te stellen omgevingsplan buitengebied.

Met de omgevingsvisie anticiperen we op de nieuwe Omgevingswet. Deze lijn trekken we door. We gaan in 2019 van start met het maken van een omgevingsplan buitengebied op de leest van de Omgevingswet in wording. Veel maatregelen uit de omgevingsvisie vragen om een vertaling in het omgevingsplan.

Met de keuze voor uitnodigingsplanologie wil de gemeente meer gaan sturen op ambities en doelen bij de beoordeling van vernieuwende initiatieven van derden.

Deze keuze krijgt een vertaling in het omgevingsplan buitengebied en vraagt een nieuwe rolname van betrokken partijen. Meer ruimte voor maatwerk en minder lange procedures vraagt om een raad die op hoofdlijnen stuurt (door het formuleren van ambities en doelen per deelgebied zoals in de omgevingsvisie is gedaan) en het beoordelen van nieuwe initiatieven meer aan het college overlaat. De nieuwe rolname vraagt een meer stimulerende en ondersteunende rol van de betrokken ambtenaren en meer inzet. Bij het opstellen van het omgevingsplan worden de formatieve consequenties van de keuze voor uitnodigingsplanologie duidelijk en wat de opleidingsbehoefte is voor de nieuwe rolname.

Voor de uitnodigingsplanologie gaat de gemeente een meer stimulerende en ondersteunende rol vervullen. Dit doet zij volgens een aantal leidende principes. Dit zijn:

1. Ons landschap is ons goud; de kenmerken en kwaliteiten van ons landschap vinden we belangrijk.
2. We faciliteren de maatschappelijke en economische dynamiek die tegelijk helpt de kwaliteit te versterken. Hiervoor levert de omgevingsvisie inspiratie in de vorm van ambities en doelen.
3. We blijven investeren in de kwaliteiten van ons landelijk gebied. Hiermee houden we onze eigen identiteit als groene dynamische woongemeente vast.
4. De grondgebonden landbouw is meer dan een beheerder van het landschap, is onderdeel van onze cultuur en een belangrijke economische bedrijfstak.
5. Het buitengebied heeft tal van functies en dient de gemeente als geheel (gezondheid, recreatie, biodiversiteit, welzijn, toegevoegde waarde voor woonkwaliteit).
6. Stad en land zijn 1 voor gezondere inwoners (gezond voedsel en veel bewegen), een veerkrachtiger natuurlijk systeem en duurzame ontwikkeling (energietransitie).

Samenvattend:

Onderdeel.	Hoe uitvoering geven aan in visie benoemde activiteiten/maatregelen.	Wat te doen.	Door wie.	Wanneer.	Extra kosten / formatie.
Inzetten uitnodigingsplanologie.	1. Via omgevingsplan.	Uitnodigingsplanologie in omgevingsplan verwerken. Meer ruimte bieden voor maatwerk.	Gemeente.	Maken omgevingsplan start in 2019.	Kosten voor maken plan reeds gereserveerd.
	2. Nieuwe rolname betrokken partijen.	Raad stelt ambities en doelen vast en laat afhandeling initiatieven aan college over.	Gemeente.	Keuze voor uitnodigingsplanologie is reeds gemaakt.	N.v.t.
		Meer stimulerende en ondersteunende rol ambtenaren.	Gemeente.	Wordt al mee geoefend.	Kosten voor training en extra formatie (omvang wordt duidelijk bij opstellen omgevingsplan).

3. Duurzame economische dragers van een vitaal platteland.

Paragraaf 4.1 uit de omgevingsvisie bestaat uit de onderdelen:

- a. Behoud concurrentiepositie grondgebonden landbouw.
- b. Naar een grotere variatie in de bedrijfsvoering van grondgebonden veehouderijen.
- c. Bieden ruimere mogelijkheden voor hergebruik en functieverandering Vrijkomende agrarische bebouwing.
- d. Woningbouw via groene ontwikkelstrategie.

Voor behoud concurrentiepositie grondgebonden landbouw (a.) wordt een duidelijke agrarische bestemming aan grond toegekend en worden andere claims zoveel mogelijk aan erven gekoppeld. Dit wordt via het omgevingsplan geregeld. Claims vanuit de woningbouwopgave na 2025 (zie onderdeel d. hierna voor meer informatie) en de energietransitie (pilots voor zonnevelden) zijn voorbeelden uit de omgevingsvisie die kunnen leiden tot ander gebruik van weilanden.

Voor grotere variatie in de bedrijfsvoering van grondgebonden veehouderijen (b.) zet de visie in op verbreding en innovatie omdat meer dan gestage schaalvergroting niet bij het Leusdense landschap past. Verbreding door meer ruimte te bieden aan nevenactiviteiten en functieverandering op agrarische bedrijven (via omgevingsplan) en de relatie tussen stad en platteland te bevorderen. Innovatie door het stimuleren van nieuwe duurzame vormen van landbouw (bijvoorbeeld natuurinclusieve landbouw) en duurzame aanpassingen in de bedrijfsvoering (bijvoorbeeld energiebesparing en opwekking groene energie). De duurzaamheidsagenda Leusden draagt bij aan bevorderen relatie tussen stad en platteland (bijvoorbeeld voor het thema voedsel) en duurzame aanpassingen binnen de landbouw. Deze agenda wordt nu geëvalueerd en herijkt. Dit moet uitwijzen in welke mate deze agenda van betekenis blijft voor genoemde onderwerpen.

Het bieden van ruimere mogelijkheden voor hergebruik en functieverandering van vrijkomende erven (onderdeel c.) krijgt vorm door meer te sturen op de bijdrage van initiatieven aan ambities en doelen en dus minder op ontstening. Voor kwaliteitsverbetering wordt een maatwerkgesprek ingezet en moet een deel van de waardevermeerdering van de erven in kwaliteitsimpulsen worden omgezet. De gemeente geeft mede uitvoering aan het VAB-programma 2017-2019 van de Regio Amersfoort voor binnenhalen extra kennis en innovatie.

In de omgevingsvisie wordt de groene ontwikkelstrategie genoemd voor nieuwe woningbouwlocaties buiten de rode contour, dus in het buitengebied (onderdeel d.) Volgens de visie worden tussen 2025 en 2040 totaal 750 extra woningen gebouwd (zo'n 50 per jaar). Een deel hiervan zal in het stedelijk gebied, een ander deel in het landelijk gebied worden gerealiseerd. Volgens de CUP-opdracht Nieuwe woningbouwlocaties wordt in 2019 onderzoek gedaan naar buitenstedelijke woningbouwlocaties. Woningbouw in het buitengebied vraagt ruimte terwijl de landbouw die ruimte nodig heeft voor een duurzame en toekomstbestendige landbouw. De Regionale Energiestrategie (zonnevelden en/of windmolens) doet ook een ruimteclaim op het buitengebied. Deze ruimtevragers moeten tegen elkaar worden afgewogen en dat vraagt om het maken van keuzes.

Onderdelen.	Hoe uitvoering geven aan in visie benoemde activiteiten/maatregelen.	Wat te doen.	Door wie.	Wanneer	Extra kosten.
a. Behoud concurrentiepositie grondgebonden landbouw.	Via omgevingsplan.	Een duidelijke agrarische bestemming aan grond toekennen.	Gemeente.	In 2019 start maken omgevingsplan.	Kosten voor maken plan reeds gereserveerd.
b. Grotere variatie bedrijfsvoering grondgebonden veehouderijen.	1. Via verbreding.	Via omgevingsplan meer ruimte bieden voor nieuwe functies op het erf. Bevorderen relatie tussen stad en platteland voor nieuwe verdienmodellen.	Gemeente. Inzet van meerdere partijen, gemeente stimuleert en ondersteunt.	In 2019 start maken omgevingsplan. Vraagt afstemming met betrokken partijen.	Kosten voor maken plan reeds gereserveerd. Nader te bezien.
	2. Via innovatie.	Stimuleren nieuwe duurzame vormen van landbouw en duurzame aanpassingen in de bedrijfsvoering.	Inzet van meerdere partijen, gemeente stimuleert en ondersteunt.	Vraagt afstemming met betrokken partijen.	Nader te bezien.
c. Bieden ruimere mogelijkheden hergebruik en functieverandering Vrijkomende Agrarische Bebouwing.	Via omgevingsplan.	Meer sturen op ambities en doelen en minder op ontstening.	Gemeente.	In 2019 start maken omgevingsplan.	Kosten voor maken plan reeds gereserveerd.
		Mede uitvoering geven aan VAB-programma 2017-2019 voor Regio Amersfoort voor extra kennis en innovatie.	Regiogemeenten en veel betrokken partijen.	Uitvoering loopt.	Reeds gereserveerd.
d. Woningbouw via groene ontwikkelstrategie.	Via CUP-opdracht nieuwe woningbouwlocaties.	Onderzoek naar nieuwe woningbouwlocaties in het buitengebied.	Gemeente, met inbreng vanuit de samenleving.	Start onderzoek in 2019.	Gaat via CUP-opdracht.

4. Herkenbare cultuurlandschappen en ecologie.

Paragraaf 4.2 uit de omgevingsvisie bestaat uit de onderdelen:

- a. Sturen op totaalbeeld en meer contrasten van cultuurhistorische en landschappelijke elementen.
- b. Vergroten ecologische kwaliteit en biodiversiteit.
- c. Grotere rol samenleving bij behoud en versterking landschap.
- d. Robuuste financiering van projecten en agrarisch natuurbeheer.

Bij ontwikkelingen wordt gestuurd op het totaalbeeld en meer contrasten (a.) van cultuurhistorische en landschappelijke elementen. Dit krijgt een vertaling in het omgevingsplan.

Voor vergroten ecologische kwaliteit en biodiversiteit (b.) gaan we meer aandacht besteden aan ecologische kwaliteit om vershraling van natuurwaarden tegen te gaan. Dit door uitvoering van de convenanten (voor landgoed De Boom), door realisatie nieuwe natuur in het Langesteegebied (ontbrekende schakel in het Groene Valleilint) en door planologische bescherming via het omgevingsplan buitengebied. Daarnaast gaan we natuurinclusieve landbouw (duurzame landbouw met natuur) stimuleren en willen wij bij de uitvoering van het landschapsontwikkelingsplan en de duurzaamheidsagenda meer aandacht besteden aan ecologie en biodiversiteit.

Bij grotere rol samenleving voor behoud en versterking van het landschap (c.) gaat het om het stimuleren van initiatieven voor behoud en versterking van het landschap door de samenleving. Hiermee wordt de band tussen stad en platteland aangehaald en ontstaan er extra verdienmogelijkheden voor de ondernemers op het platteland. De uitvoering van

projecten op basis van het gemeentelijke landschapsontwikkelingsplan draagt hier reeds aan bij.

Voor een robuuste financiering (d.) van projecten in het landelijk gebied en agrarisch natuurbeheer willen we een breed palet aan subsidies/financieringsbronnen beschikbaar stellen. Onderzoek zal uitwijzen in hoeverre hier al in wordt voorzien en bekend is bij betrokken partijen.

Onderdelen.	Hoe uitvoering geven aan in visie benoemde activiteiten/maatregelen.	Wat te doen.	Door wie.	Wanneer.	Extra kosten.
a. Bij ontwikkelingen sturen op totaalbeeld en meer contrasten van cultuurhistorische en landschappelijke elementen.	Via omgevingsplan.	Regelen van deze wijze van sturing.	Gemeente.	In 2019 start maken omgevingsplan.	Kosten voor maken plan reeds gereserveerd.
b. Vergroten ecologische kwaliteit en biodiversiteit.	1. Via convenanten.	Realiseren 55 ha nieuwe natuur binnen landgoed De Boom.	Stichting De Boom, overheid ondersteunt. Gemeente biedt planologische medewerking.	Reeds in uitvoering, 2023 gereed.	N.v.t.
	2. Via groene planvorming voor Langesteeggebied.	Maken groen inrichtingsplan.	Stichting De Boom is trekker, veel betrokken partijen. Gemeente ondersteunt actief.	Reeds gestart.	N.v.t.
	3. Via het omgevingsplan.	Regelen planologische bescherming.	Gemeente.	In 2019 start maken omgevingsplan.	Kosten voor maken plan reeds gereserveerd.
	4. Via natuurinclusief ontwikkelen.	Stimuleren en ondersteunen natuurinclusieve landbouw.	LTO, Vallei Horstee, O-gen en gemeente stimuleert.	Vraagt afstemming met betrokken partijen.	Budget voor natuurversterking.
	5. Via uitvoering Landschapsontwikkelingsplan.	Bezien meer aandacht voor ecologie en biodiversiteit bij maken uitvoeringsprogramma's.	Gemeente met actieve betrokkenheid van meerdere partijen.	Bij maken nieuwe uitvoeringsprogramma's.	Reeds gereserveerd.
	6. Via uitvoering duurzaamheidsagenda.	Bezien meer aandacht voor ecologie en biodiversiteit bij maken duurzaamheidsagenda.	Zie duurzaamheidsagenda.	Zie duurzaamheidsagenda.	Zie duurzaamheidsagenda.
c. Grotere rol samenleving bij behoud en versterking landschap, mede voor extra verdienmogelijkheden ondernemers platteland.	1. Door verbinden stad en platteland.	Onderzoeken van de mogelijkheden.	Gemeente stimuleert gezamenlijk onderzoek partijen.	Vraagt afstemming met betrokken partijen.	Nader te bezien.
	2. Via uitvoering landschapsontwikkelingsplan.	Bezien grotere rol samenleving bij maken uitvoeringsprogramma's.	Gemeente met actieve betrokkenheid van meerdere partijen.	Bij maken nieuwe uitvoeringsprogramma's.	Reeds gereserveerd.
d. Robuuste financiering.	Door beschikbaar stellen breed palet aan subsidies /financieringsbronnen.	Onderzoek naar "is er meer dan bij partijen bekend"?	Gezamenlijk onderzoek door partijen.	Vraagt afstemming met betrokken partijen.	Nader te bezien.

5. Recreatieve kracht.

De ambitie van de gemeente Leusden is “Leusden is en blijft fiets- en wandelgemeente van Midden-Nederland”.

De activiteiten in paragraaf 4.3 van de omgevingsvisie vallen grotendeels onder de CUP-opdracht Leusden op de kaart. Dit zijn:

- Het samen met maatschappelijke organisaties en boeren zoeken naar missing links in het recreatieve netwerk (rondjes sluiten/verbinden met elkaar).
- We nodigen de samenleving uit om met nieuwe ideeën voor ommetjes en klompenpaden te komen.
- We zetten een programma op om ‘verhalen’ over de historie en daaraan gerelateerde landschappelijke kenmerken te verzamelen en tonen.
- Bekender maken van het verhaal van de Grebbelinie.
- Samen met ondernemers en organisaties zorgen voor meer beleving op en langs de routes.

Het inzetten voor snellere fietsroutes richting Amersfoort wordt gepakt via de CUP-opdracht Snelle fietsroutes.

Lobbyen en overleg voor het bereiken van gedeeltelijke openstelling van de Leusderheide wordt via de CUP-opdracht met dezelfde titel gepakt. Het gaat om gedeeltelijke openstelling voor recreatie en/of opwekken van duurzame energie. Gedeeltelijk vanwege de aanwezige natuurwaarden.

Onderdelen.	Hoe uitvoering geven aan in visie benoemde activiteiten/maatregelen.	Wat te doen.	Door wie.	Wanneer.	Extra kosten.
Leusden is en blijft fiets- en wandelgemeente van Midden-Nederland.	Via CUP-opdracht Leusden op de kaart.	In omgevingsvisie genoemde activiteiten meenemen bij maken visie voor uitvoering CUP-opdracht.	Nieuwe beleidsmedewerker recreatie voor maken visie. Uitvoering activiteiten doen gemeente en partijen samen.	Maken recreatievisie in 2019. Op basis van planning in recreatievisie.	Te bezien binnen uitvoering CUP-opdracht. Te bezien binnen uitvoering CUP-opdracht.
Inzetten van snellere fietsroutes richting Amersfoort.	Via CUP-opdracht Snelle fietsroutes.	Haalbaarheidsonderzoek snelfietsroute Woudenberg-Leusden-Amersfoort	Provincie Utrecht als trekker, 3 gemeenten worden betrokken.	2019	Te bezien binnen uitvoering CUP-opdracht.
Gedeeltelijke openstelling Leusderheide voor recreatie en/of opwekken duurzame energie.	Via CUP-opdracht met dezelfde titel.	Uitvoering geven aan de CUP-opdracht.	Zie CUP-opdracht	Start lobbyen bij o.a. Defensie in 2019.	Te bezien binnen uitvoering CUP-opdracht.

6. Gezond en duurzaam.

Paragraaf 4.4 van de omgevingsvisie bestaat uit de volgende onderdelen:

- a. In 2040 zijn we energieneutraal en volledig ingespeeld op klimaatverandering.
- b. Via een brede aanpak maken we werk van duurzaamheid voor een groen, gezond en klimaatbestendig Leusden.

In regionaal verband wordt gewerkt aan de Regionale Energie Strategie (RES) die eind 2019 leidt tot een bod aan het Rijk. Zonnevelden in het buitengebied vragen ruimte terwijl de landbouw die ruimte nodig heeft voor een duurzame en toekomstbestendige landbouw. De woningbouwopgave na 2025 (voor meer informatie zie onderdeel d. van hoofdstuk 3) doet

ook een ruimteclaim op het buitengebied. Deze ruimtevragers moeten tegen elkaar worden afgewogen en dat vraagt om het maken van keuzes.

De RES vormt de opmaat naar een ruimtelijke energievisie. Het CUP 2018-2022 bevat elementen die bijdragen aan deze visievorming. De RES en de ruimtelijke energievisie zullen input leveren voor het omgevingsplan in wording.

We stimuleren en bieden ruimte voor de plaatsing van zonnepanelen op daken van woningen, stallen en loodsen. Tegelijk wordt gewerkt aan een gemeentelijk toetsingskader voor het mogelijk maken van pilotprojecten zonnevelden, dat ook inhoud levert voor de hiervoor benoemde ruimtelijke energievisie.

Inmiddels is de Vallei Horstee gestart met een project dat inzet op energiebesparing en opwekken van duurzame energie bij Leusdense veehouderijen, met als ambitie een energieneutrale veehouderij in 2027.

Via de CUP-opdracht Transitieagenda energie willen we lokale netwerken versterken en met hen energieprojecten opzetten. Daarnaast zorgt de gemeente voor een platform waarmee informatie over energietransitie wordt verspreid.

Samen met regiogemeenten werken we aan kennisdeling en het verkennen van mogelijkheden voor energieneutraliteit. Deze inzet zal worden versterkt.

In de Regionale Ruimtelijke Visie is vastgelegd dat er een Klimaatprogramma wordt opgesteld in de periode 2017-2020, met als inzet het watersysteem toekomstbestendig maken en inzetten als ruimtelijk drager. Dit komt voort uit de Nationale Adaptatie Strategie. Voor het opstellen van het klimaatprogramma is een platform gevormd waarin het waterschap (trekker) en 16 gemeenten samenwerken. Deze partijen helpen en inspireren elkaar.

De gemeente neemt inrichtingsmaatregelen en stelt voorwaarden aan ontwikkellocaties om wateroverlast, verdroging en hitte zoveel mogelijk te voorkomen.

Voor het bevorderen en toepassen van klimaatbestendig handelen wordt in 2018 en 2019 gewerkt aan bewustwording binnen de gemeentelijke organisatie, bijvoorbeeld via een klimaatatelier. Klimaatadaptatie gaat vorm en inhoud krijgen via de actualisatie van de omgevingsvisie, in het omgevingsplan buitengebied dat nu wordt gemaakt, in het Gemeentelijk Rioleringsplan 2019-2023 dat binnenkort wordt opgesteld en het nieuwe Handboek voor Inrichting van de Openbare Ruimte.

We maken werk van duurzaamheid door uitvoering Leusdense duurzaamheidsagenda en door de Leader-aanpak voor de Gelderse Vallei te ondersteunen. Leader is een initiatief van en voor het gebied waarbij overheidspartijen 50% van de kosten van projecten dragen, de gebiedspartijen de overige 50%. Binnen de Leader-aanpak is voedsel een thema. De gemeente is bereid projecten voor gezond eten te ondersteunen waarbij betere netwerken bijdragen aan kortere ketens. Het meer koppelen van recreatie met voeding kan via Leader worden opgepakt maar lift ook mee bij de uitvoering van de CUP-opdracht Leusden op de kaart.

De milieukwaliteitsprofielen worden ingezet voor doelen op het gebied van duurzame ontwikkeling en daarvoor worden zij opgenomen in het omgevingsplan buitengebied.

Onderdelen.	Hoe uitvoering geven aan in visie benoemde activiteiten/maatregelen.	Wat te doen.	Door wie.	Wanneer.	Extra kosten.
a. Energieneutraal in 2040.	1. Via de Regionale Energie Strategie/ visievorming en vertaling naar omgevingsplan.	Opstellen RES met regionaal bod en opstellen ruimtelijke energievisie. Ontwikkelen toetsingskader voor pilotprojecten zonnevelden.	In regionaal verband met inbreng van derden. Gemeente.	In 2018-2020. In 2018/2019.	Worden gereserveerd via apart plan van aanpak. Geen.
	2. Via plaatsing zonnepanelen op daken.	Stimuleren en bieden ontwikkelruimte.	Stimuleren door gemeente en externe partners en via omgevingsplan.	Voortzetten bestaande inzet en in 2019 start maken omgevingsplan.	Kosten voor maken omgevingsplan reeds gereserveerd.
	3. Via CUP-opdracht Transitieagenda energie.	Lokale netwerken versterken en met hen energieprojecten opzetten. Verstrekken informatie over energietransitie via platform.	Gemeente en partners samen. Opzetten platform door gemeente in samenwerking met partners.	Te bezien binnen uitvoering CUP-opdracht. Te bezien binnen uitvoering CUP-opdracht.	Te bezien binnen uitvoering CUP-opdracht. Te bezien binnen uitvoering CUP-opdracht.
	4. Via werken aan energieneutraliteit.	Aanvullend op CUP-opdracht versterkte inzet op kennisdeling en verkennen mogelijkheden energieneutraliteit.	In regionaal verband.	Continueren.	N.v.t.
a. In 2040 volledig ingespeeld op klimaatverandering.	1. Via watersysteem toekomstbestendig maken en inzetten als ruimtelijk drager.	In regionaal verband opstellen klimaatprogramma en vertalen naar gemeentelijk beleid. De gemeente neemt inrichtingsmaatregelen en stelt voorwaarden aan ontwikkellocaties.	Platform van gemeenten en waterschap. Gemeente.	In periode 2017-2019. Vanaf nu.	Nader te bezien binnen planvorming. In planontwikkeling verwerken.
	2. Via bevorderen klimaatbestendig handelen.	Werken aan bewustwording binnen gemeentelijke organisatie.	Gemeente, met ondersteuning waterschap.	In 2018 en 2019.	N.v.t.
	3. Via visie- en planvorming.	Inbrengen klimaatadaptatie bij: <ul style="list-style-type: none"> • Actualisatie omgevingsvisie. • Maken omgevingsplan. • Het op te stellen Gemeentelijk Rioleringsplan 2019-2023. • Het nieuwe Handboek voor Inrichting van de Openbare Ruimte. 	Gemeente met ondersteuning van derden.	Tijdens visie- en planvorming.	Niet voor visie- en planvorming. Kosten voor uitvoering komen voort uit visie- en planvorming.

b. Werk maken van duurzaamheid.	1. Via duurzaamheidsagenda, Leader Gelderse Vallei en CUP-opdracht Leusden op de kaart.	Gezond eten bevorderen door projecten voor betere netwerken te ondersteunen. Het meer koppelen van recreatie met voeding.	Gebiedspartijen en gemeente ondersteunt. Gebiedspartijen en gemeente stimuleert.	Vraagt afstemming met betrokken partijen. Vraagt afstemming met betrokken partijen.	Bijdrage gemeente aan Leader is reeds gereserveerd en via uitvoering CUP-opdracht te bezien.
	2. Via milieukwaliteitsprofielen.	Profielen opnemen in omgevingsplan voor realiseren doelen duurzame ontwikkeling.	Gemeente.	In 2019 start maken omgevingsplan.	Kosten voor maken omgevingsplan reeds gereserveerd.

7. Gebiedsdelen buitengebied Leusden.

In hoofdstuk 5 van de omgevingsvisie buitengebied worden de 5 gebiedsdelen behandeld die de visie onderscheid. Voor deze gebieden zijn doelen geformuleerd en worden voorwaarden gesteld aan ontwikkelingen om de kwaliteit te borgen. De doelen en voorwaarden vragen om een vertaling naar het omgevingsplan buitengebied. De inhoud van dit hoofdstuk vormt de basis voor uitnodigingsplanologie waarbij wordt gestuurd op ambities en doelstellingen.

Onderdelen.	Hoe uitvoering geven aan in visie benoemde activiteiten/maatregelen.	Wat te doen.	Door wie.	Wanneer.	Extra kosten.
5 deelgebieden vormen buitengebied Leusden.	Via omgevingsplan.	Vertalen gebiedsdoelen en voorwaarden uit omgevingsvisie naar omgevingsplan.	Gemeente.	In 2019 start maken omgevingsplan	Kosten voor maken omgevingsplan reeds gereserveerd.